

Letter of Intent

Samenwerken voor een duurzaam perspectief voor het landelijk gebied Utrechtse Waarden

Partijen:

- Provincie Utrecht
- Gemeenten: Montfoort, Lopik, Oudewater, IJsselstein, Woerden
- Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden

Inleiding

De komende jaren staan we voor grote uitdagingen in het landelijk gebied. Uitdagingen op het gebied van de natuur, het water, het klimaat en de landbouw. Dat wat er moet gebeuren heeft gevolgen voor de inrichting van het landelijk gebied en daarmee voor agrarische bedrijven en inwoners.

De uitvoering van de opgaven kan alleen worden gerealiseerd met goede samenwerking tussen de drie overheden – provincie, gemeenten en waterschap – onderling en tussen de drie overheden en gebiedspartners. Deze intentieverklaring beschrijft hoe de drie overheden binnen het gebiedsproces Utrechtse Waarden willen samenwerken zowel onderling als met de gebiedspartners.

Onder gebiedspartners wordt onder andere verstaan een vertegenwoordiging vanuit de agrarische sector (waaronder LTO), Staatsbosbeheer, agrarische natuurvereniging en een vertegenwoordiging van natuur- en milieuorganisaties.

Met deze 'letter of intent' spreken de drie overheden hun commitment uit om vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid en samen met de gebiedspartners te komen tot een plan van aanpak voor de Utrechtse Waarden. Het plan van aanpak beschrijft hoe de drie overheden en de gebiedspartners met elkaar invulling en uitvoering geven aan de opgaven die gesteld zijn op het gebied van natuur, water, klimaat en landbouw. Het streven is in het najaar 2024 een plan van aanpak gereed te hebben.

Dit is de eerste stap in een langjarig proces om te komen tot de transitie van het landelijk gebied. Samen willen wij zorgen dat ook in de toekomst een vitaal landelijk gebied blijft bestaan waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG)

Begin juli 2023 leverde de Provincie Utrecht het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) in bij het Rijk. In het UPLG staan de inhoudelijke kaders en de te behalen doelstellingen beschreven op het gebied van natuur, water, klimaat en landbouw voor de Provincie Utrecht.

In het UPLG worden ook de meekoppelkansen beschreven met andere ontwikkelingen die spelen in het landelijk gebied zoals de energietransitie, verstedelijking en mobiliteit.

Het UPLG is daarmee een belangrijk richtinggevend en kaderstellend document, ook voor het gebiedsproces Utrechtse Waarden.

Uitgangspunten gebiedsproces

Gegeven hun taken en verantwoordelijkheden hebben de drie overheden elkaar hard nodig om samen met de gebiedspartners een goed gebiedsproces te kunnen doorlopen. Provincie, gemeenten en waterschap gaan in het gebiedsproces als gelijkwaardige partners met elkaar om en werken samen vanuit het principe van één overheid. Veel vragen van inwoners en gebiedspartners vragen immers om een gezamenlijk antwoord van overheden.

We werken binnen het gebiedsproces samen op basis van vertrouwen in elkaars kennis en expertise en met oog voor elkaars eigenstandige rol en verantwoordelijkheden. Dit betekent dat we het gesprek voeren vanuit belangen en niet vanuit standpunten. Door vanuit belangen te spreken komt er meer ruimte om kennis te nemen van elkaars overwegingen, zorgen en mogelijkheden. Dit biedt meer kansen om uiteindelijk met elkaar tot oplossingen te komen die kunnen rekenen op een breder draagvlak. We leren elkaars perspectief kennen en verrijken elkaars ideeën en plannen. Als er onduidelijkheid of weerstand is in de onderlinge samenwerking zoeken we elkaar op om helderheid te krijgen. We spreken niet over elkaar maar met elkaar.

Om met elkaar en gebiedspartners het goede gesprek te kunnen voeren en afwegingen te maken is veel kennis en informatie over de uitgangssituatie en de effecten van maatregelen nodig. Dit betreft zowel feitelijke kennis, wetenschappelijke kennis, ervaring uit experimenten en pilots als ook ervaringskennis. Wij dragen gezamenlijk zorg voor dat de juiste kennis en expertise beschikbaar is

voor alle gebiedspartners in het gebiedsproces. Alleen op deze manier kunnen we met elkaar komen tot afgewogen keuzes.

Het gebiedsproces is afhankelijk van veel factoren. Factoren die niet altijd binnen de invloedssfeer liggen van de gebiedspartners. Dit kan onzekerheid geven over de inhoud, proces en voortgang en eindresultaat van het gebiedsproces. Gezien de urgentie en omvang van de opgaven kan en mag dit er niet toe leiden dat het gebiedsproces stil komt te liggen. We kijken daarom vooral naar de kansen en mogelijkheden die er wel zijn in plaats van de onmogelijkheden.

Polderprocessen de basis van het gebiedsproces

De opgaven op het gebied van natuur, water, klimaat en landbouw hebben grote impact op het landelijk gebied en haar inwoners met name voor agrariërs. Lopende polderprocessen tonen aan dat het essentieel is om direct betrokkenen de mogelijkheid te geven om met elkaar te bepalen hoe de opgaven zich vertalen naar een gebied cq polder. We zien dit als belangrijke voorwaarde om de gestelde doelen te kunnen behalen.

We ondersteunen actief het initiatief van belanghebbenden in polders om met elkaar in gesprek te gaan over de invulling van de opgaven. Wij zien ook dat het tijd vraagt om op polder- en gebiedsniveau de puzzel met elkaar te leggen. Wij willen de komende anderhalf jaar daarom benutten om initiatieven van onderop ruimte te geven om met plannen en voorstellen te komen. We bieden op verzoek procesbegeleiders en inzet van expertise. Ook met inzet van subsidies ondersteunen wij dergelijke initiatieven zoals netwerkbijeenkomsten, (innovatie)pilots. We zorgen voor een instrumentenkoffer (met bestaande en nieuwe instrumenten) die in polderprocessen en individuele situaties kan worden gebruikt om stappen te kunnen zetten. De uitkomsten van de polderprocessen vormen de basis voor het uiteindelijke plan van aanpak voor het deelgebied de Utrechtse Waarden.

Organisatie gebiedsproces Utrechtse Waarden

Op het niveau van de Utrechtse Waarden stellen we een bestuurlijke begeleidingsgroep in. In de bestuurlijke begeleidingsgroep hebben de diverse gebiedspartijen zitting als provincie, gemeenten, waterschap, een agrarische vertegenwoordiging, Staatsbosbeheer, de agrarische natuurvereniging en een vertegenwoordiging vanuit de natuur- en milieuorganisaties Utrecht (NMU).

Reeds lopende polderprocessen behouden hun eigen begeleidingsgroep. Nieuwe polderprocessen vallen onder de bestuurlijke begeleidingsgroep op het niveau van de Utrechtse Waarden. Hierdoor ontstaat overzicht over alle polderprocessen binnen de Utrechtse Waarden.

In overleg met de bestuurlijke begeleidingsgroep worden de uitkomsten van de polderprocessen gebundeld tot een plan van aanpak op het niveau van de Utrechtse Waarden. Waar belangen schuren of elkaar bijten kan de bestuurlijke begeleidingsgroep in afstemming met betrokkenen komen tot oplossingen. De bestuurlijk begeleidingsgroep biedt het definitieve plan van aanpak voor de Utrechtse Waarden eind 2024 aan bij de Regionale Stuurgroep West ter vaststelling.

Naast de bestuurlijke begeleidingsgroep wordt een ambtelijke begeleidingsgroep ingesteld. In deze ambtelijke begeleidingsgroep zitten tenminste dezelfde gebiedspartijen als de bestuurlijke begeleidingsgroep. In deze begeleidingsgroep vindt de 'dagelijkse' afstemming plaats over het gebiedsproces. Deze begeleidingsgroep kan snel reageren op signalen vanuit polderprocessen en het gebied die van invloed zijn op de voortgang. Indien nodig schaalde de ambtelijke begeleidingsgroep op naar de bestuurlijke begeleidingsgroep.

Tijdschema gebiedsproces

provinciaal

4 juli 2023 – indienen UPLG door provincie bij het Rijk

najaar 2023 – beoordeling UPLG door het Rijk

voorjaar 2024 – definitieve vaststelling UPLG door Provinciale Staten

voorjaar 2024 – toekenning middelen vanuit het transitiefonds

N.b. door de val van het kabinet is bovenstaand tijdschema enigszins onzeker geworden.

Utrechtse Waarden

najaar 2023

- start ambtelijk begeleidingsgroep en bestuurlijke begeleidingsgroep
- vertaling van de provinciale opgaven UPLG naar de Utrechtse Waarden
- vaststellen van de uitgangssituatie (bodem- en watersturend, stikstof, KRW, methaan, groen blauwe dooradering)
- bepalen en ontwikkelen van benodigd instrumentarium voor polder- en gebiedsproces
- inventarisatie lopende processen binnen de Utrechtse Waarden
- opstarten en ondersteunen nieuwe polderprocessen
- informatie/inspiratie en netwerkbijeenkomsten

Voorjaar en zomer 2024

- opstarten en ondersteunen polderprocessen
- het in kaart brengen van knelpunten en oplossingsrichtingen in uitvoering UPLG opgaven
- informatie/inspiratie en netwerkbijeenkomsten

Najaar 2024

- opstellen plan van aanpak Utrechtse Waarden
- vaststelling plan van aanpak in de Regionale Stuurgroep Utrechtse Waarden

Communicatie

De communicatie zowel onderling als naar buiten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Goede communicatie is de sleutel om belanghebbenden in het gebied betrokken te krijgen en te houden bij het gebiedsproces. We zorgen dat in de communicatie de verschillende perspectieven van gebiedspartners, hun achterban en inwoners een plek krijgen en gehoord kunnen worden.

Communicatie vindt op verschillende niveaus plaats: op gebiedsniveau, gemeente- en polderniveau. We maken daarbij gebruik van de kennis, ervaring en netwerken van de gebiedspartners. We zorgen dat we steeds een goed en actueel communicatieplan hebben.

Inzet van middelen en capaciteit

Als partners zijn we er ons van bewust dat er grote inspanning moet worden geleverd. We zijn ons ervan bewust dat wij als overheden, maar ook onze gebiedspartners, vaak noodgedwongen zuinig moeten zijn onze capaciteit. We hebben oog voor de spanning die dat met zich mee kan brengen in de voortgang van het gebiedsproces. We richten processen zo in dat ze zowel op de korte als langere termijn houdbaar zijn. We zetten reguliere capaciteit vanuit onze organisaties in om met elkaar de gestelde opgaven te realiseren. Waar mogelijk vullen we benodigde capaciteit aan met middelen vanuit het transitiefonds en/of subsidies die Europa, de landelijke overheid en de provincie beschikbaar stellen.

Voor het ondersteunen en faciliteren van de polderprocessen benutten we de mogelijkheden van subsidieregelingen voor o.a. procesbegeleiding, opstellen van polderplannen en het opzetten van gebiedscoöperaties.